

Prídplata

na ciltu god 1 fr.
na pol. god. 50 n.
Za stranu zemlju
1 fr. 25 nov.
Izlazi svake dru-
ge nedilje u
Četvrtak.

BUNJEVAČKA I ŠOKAČKA VILA.

List za pouku, zabavu i gazdinstvo.

Oglasi se prima-
ju po navadnoj
cini. Rukopisi ne-
ka se šalju u na-
plaćenom pismu.
Dopisi bez podpi-
sa se neprimaju.
Dopisi se novra-
ćaju.

God. III. U Kalaići

U Četvrtak 3. Travnja 1873.

Broj 10.

SLAVOSPJEV BOGU.

Rumenilom zora riše
Sjajnih od oblaka kraj,
I sa zlatom bojadiše
Prostora istočnog sjaj.

Orli lete nad oblake,
Miomiris daje cviet ;
Na žrtvenik od prirode :
Sve žrtvuje cjeo sviet.

A zar ja da štitim muče !
Gospod ! koji svieta izljev
Pokornosti primaš dječje
Primi i moj slavo — spjev !

Neizmiernih u prostorih
Koji kruže prijestol Tvoje,
Od angjela čineć divnih
Glasbenika skladni poj.

Svjetlucanje svjetla divna
I njegova bliska čar
Rose suza krasno odsieva
Dobru stvorcu svom na dar.

Vlastitoga iz nagona
Svi veliča Boga svog ;
I u gorah i dolina
Ljubavi se hvali Bog.

Istina da drugo nije
Van zahvalne djece zbor
Prispodobit kad se smije
Šnjim nadzemnih bića sbor.

Nu jer meni dade sveti !
Kušat žića ovog last :
Zahvalnim Te okom zrieti
Duh osjeća rajsku slast.

Iz prašine Ti me dignu
Da spoznadem pravde moć
Da prigrliv vjeru divnu
Bježim tavnu grieha noć.

Stoga duh moj k Tebi lebdjeć
Zaboravlja svieta vaj :
Tebe proseć, slaveć, hvaleć
Uživa već sada raj.

Spjevao : Branko.

GRADJANSKA ŽENITBA.

Po volji može svaki čoviek slagat svoju ženitbu, dobra teć koliko hoće, radjat, odhranjivat i uredjivat diecu; jel ako mu je dodijala jedna kršćjanska sliedba, može da pridje u drugu, ovo govorimo ne što bi ovako djelo odobraval, već konstataujemo stanje, što ipak za bolje smatramo, nego bi ono bilo : kada bi se nika slika gradjanske ženitbe nasilila pak gradjanina s vjernim u škipac dovela, ili mu baš sviest time upokojavala : da ona rieši ono što crkva veže. Ovo bi bilo očito poruganje Boga, kojim bi upravljala država, kada bi primila, ili odbacala njegovu naredbu.

Valjda njekeji misle da spas čovičanstva leži u svakovrstnoj razpuštenosti, ako je tako onda uvedite, i ustanovite vašu nesmisao gradjansku ženitbu, pak ste sve kapije, otvorili grada čudorednosti, da ulaze svakojake nečednosti, da se razklamaju sve one sveze koje su vezale liepo za pravo, a ovo za dobro.

Možebit da ima i takvi ljudi, koji ozbilno vjeruju da bi ljudstvo unišlo u perivoj blaženstva, odkud je izšibano bilo, samo da može terečni tobože jaram kršćjanluka stresti, ni ako valja zažmirit oči prid Asiom, Afrikom i Australiom, ako vas žeće požuda za mesaram tiesalah čovičejih, onda porušite sve one granice vierske koje su dosele držale u okviru nagone razpuštane prirode, pak možete doživiti i više onakih primerah, kakav vam je iztaknuo. Paris 1871 godine biti će mali i veliki parisa to može te dokućiti. Al onda baš vi koji kasapite ženitbu bez milosrdja dobro nataknite vašu glavu na vrat, jel će vam je ona oluja sigurno zbaciti. Da ! gradjanska, vaša ženitba neće vieru kršćjansku uništiti, ni bi to i onda znali ako bi upravljajuću božju ruku s pameti skinili. Već to neznamo dali bi vaše obitelji — životom iztrajale, ako bi se viera kršćjanska, od njih odnela.

Jedno je sigurno da činili vi od ženitbe ruglo, kako vas nezauzdan goni nagon da će kod većine vjerni obstat najsvetijim najvažnijim i najznamenitijim činom. Zato će ga ova neprikladno po zahtivi i ustanovam sv. crkve sklapat i diecu kršćjanluka odgojavati. Sigurno je dakle : da će obs-

tat kršćjanluk, i dok se svemočnom drugčie neuzdopadalo bude, obstajće u katoličkoj — iztočnoj, protestantskoj i t. d. izpoviedi, dakle ostaće ne samo u svezih svojih sliedbenikah, već ostatće i u medjusliedbeni odnošajih — dakle ostatće u razmiricam, parnicam — i prepirkam — koje će se morati izmirivati, i izravnavati. Ostat će pitanja, koja će pojedini vjerni prama svoje crkve, i sliedbe jedna prama druge nastavljati, koja pitanja mora će crkva u sporazumljenju s državom riešiti. Neće dakle nastat onaj nečuveni mir koga tražite i kog kao željeno čedo od gradjanske ženitbe izčekivate. Ne čuvena je stvar koju zaćimate u vaši grudi : pripoznajte da neima ugovora, neima zavoda, neima ustanove porad koje nebi se iztakujivala pitanja, i razpravljanja, ipak mislite, da je ženitba takva : koja ovaka nebi morala snositi, kažete da neima obćeg lieka za svervstne bolesti, al gradjansku ženitbu smatrate za sriedstvo koje će vam svo društvene bolesti izliećiti.

Da je ženitba stvar uzvišena koja visinom svojom nadilazi svakovrstne ugovore, jasno dokazu je ona teškoća : koju osića crkva, osića država, osića svak razuman čoviek. Kad počmo o njoj govoriti. Ovo je stvar o kojoj nitko nezna svoje misli tako razjasniti, da bude sobom i drugi s njim zadovoljan, buduć je ovo stvar koja žilama svojima dopire u temelj svakog ljudskog odnošaja, stablom uzdržaje državu i crkvu a krunom dostiže u visinu neba. Oni koji olako govore o ženitbi, o njoj se nikako nemisle a o važnosti njenoj ni pojma ni osićanja nemaju. Slobodoumni sve na jedan kalup nabijaju, i podvlaće pod noge svoje, da ne ostane ništa u ljudstvu šta bi se svetim nazivalo. Ako se naše srce u paklo promienilo nemojmo mislit : da se i nebo sa svim odciepilo od zemlje. Većina ljudi uvijek će na nebu tražit ono što je zalud na zemlji i pod zemljom, na i u moru tražila. Pak ako mi svoje strasti ovoj podmećemo, i u ime suverena puka ištemo u saboru od zakonarstva tako ustanove za ovu većinu : od koji se ona grozi umom i sreom, koje vrjedjaju aaravnu, i ustavnu slobodu, onda se nemojno zaboraviti : da ćemo za ovake zakone odgovarati prid onim birovom, koji je svoje vjerne krvlju i smrtju odkupio, preimućstvo neodgorvonosti

ništa vam nepomože, Vi želite da svaki čovjek bude odgovoran za svoje čine, a vi kad se ogradite proti odgovornosti, izbornika — a i samoga, kralja, a još više svakog drugog čovjeka nemojte misliti, da je čin zakonarstva čin, koji nebi bio u krstjansku knjigu upisan. Jerbo je ovo čin na kojem leži najstrašna odgovornost, jel uvadja u život što veže pojedine i občine, od jednog do drugog kolina.

U smislu svemoćnosti državne vidi se nesnosno : da kadje crkva već svih bivši prava lišena, da i sad Zapisnike vodi, i izvadke na gradjanske porabe izdaje. Malo je bilo tužbe proti svećenikah od ove strane. Oni vas nemogu silovati, da njihove zapisnike uporabljate, napala vas želja : da ove Seonska kuća vodi valjda ste bogati i kanite nove Zvanie usanoviti i nove troškove občinam nametnit. Pokušajte, ako vam se vidi da je malo tereta koji visi na vratu občinah — pokušajte ako vam se nije dopadala spremnost i vjernost svećenička u sastavljanju ovi Zapisnika i pouzdanost u ovih sačuvalju, pokušajte dakle onu : koju će vam prinet seonski činovnici. Imate valjda nadu da će ovi drugu narav obući, i neće bi ti nadahnjeni duhom onih, kojisu seonske i sirotinske novčice bez računa trošili

Crkva će i odsele svoje teptere voditi i sigurna je : da će te joj jeftinost točnost, marljivost, vjernost i pouzdanost zaviditi. Može bit da će te joj pokucat na vrati da vas iz nereda vaši teptera, s točnostju i vjernostju svoji izbavi. Šta je dosadilo našima u ženitbi krstjanskoj nemožemo saznat, već ako bi smili nagadjat, po onom što nam odaju židovski listovi, moglo bi se misliti : da ponajviše zaziru od zabrane koja priči krstjannu s družiti se braćeno sa židovom. U knjigi providjenja božjeg neumimo štit, dakle sudbinu židovah nećemo da prosudjivamo, zadovoljni smo s onim : što namje Sveto pismo starog i novog zakona o njima zabilježilo. Kome ovo neće da ide u glavu onaj neka tare svoje čelo da što mudriog izumije, al mi znamo da uzrok zabrane braka sa židovom ili židovkom ne leži u svojstvima pojedini osobah, već u prikrivenom viću mudrosti božje, koja se neće pomesti ri po ustanovam gradjanske ženitbe, al pomest će se one osobe, koje se upletu u mriže židovske, te će se sigurno izbrisat iz knjige krstjanluka. Zašto ? na to neka odgovara mudrost božja, mi samo konstatujemo ono što je izkustvo dokazalo. Al bilo kako mu drago, oni zakonoše koji vrlo dobro znadu : da o stvaranju zakona netrieba gledat na sudbinu jedne ili druge osobe, buduće takav zakon nikad nećemo sastavit, kojiće sve zadovoljit, već o stvaranju zakona valja pred očima nosit, državu, crkvu, i u ovima društvo ljudsko — koje valja spasit za budoćnost, mahće nikoje osobe, i nepovoljna patiti. Liepo bi bilo da se mogu patnje od svih ljudih odaljiti, al premda ovo nadilazi naše sile, veoma će mo našoj dužnosti zadovoljiti : ako će mo nastojat : take ustanove snovat po kojima će se država i Crkva za ljudsko društvo spasiti. Svi oni koji se u ovom društvu nalaze osiće će drbrotivnost ovakih ustanovah u blagodati kojeće sabirat po sebe, i svoju diecu, a ono što se nemože izliečiti barem će se olakotiti. Dočim ustanove, koje čovjeka gradjanina dovode u protivnost s čovjekom vjernim privremena donose nasladjenja samo zato : da boljma osiće mo onu gorčinu koja će nam ojidit dušu i srce sa svojima posledicama.

SREDSTVA K CILJU ŠKOLSKOGA ZADATKA.

(Piše M. P. J. iz Vukovara.)

Mnogi odgojitelji nepaze na to, kako gojenac napreduje u krieposti, vladanju i u naučih, već ako znade štogod pripoviedat iz pozorišta i pokazati, srce jim se raduje, što je diete popilo otrovni žalac nezatnih pozorištah. Ako znade kakav uvjet naertati, koj komad na glasoviru il drugom kom glasbilu (muzikalnom orudju) izvesti, nenadno a točno odgovarati, po novoj navadi koracati, tielo previjati, — onda ga sva kuća obožava. Ej, veli, oštroman je taj mladić, orijaškim korakom ide za naobraženostju !

Al daj mi se onda veselja kad se Djetinja razuzdanost

pretvori u zloću, zloća u narav, — pak u tom i ponaraste ! Kad se momčić neosvrće više ni na Božje ni na starešinske rieči, već se svemu tvrdooglavo protivi, neuredne svoji strasti sledi, razsipno i razkalašeno živi ! Kako će lakoumno veselje zamieniti tuga i žalost !

Pa na kog onda pada krivica ? — Na odgojitelje, koji su jur navikli okom zažmiriti na opaku čud i pokvarenu narav djetecu.

A tko tada najveći udarac sa zanemarena uzgoja trpi ? Škola ! u koju se takova lapašćad šalje. Za tim učitelji, kojim se na nauk daje, i od kojih se strogi razlog dalnjeg izobraženja najviše po roditeljih traži ; te kojim se onda sve mahne i strastna djetinja narav nepravedno prišiva.

Nije mi medjutim ovde namjera vriedjat odgojitelje, a još manje sitničarskom (pedantičnom) pretjeranostju iziskivati ono, što duhu vremena il neodgovara, ili što bi diete umrtvilo i u stanje starih, od današnje civilizacije sasvim zaostalih, vremenah bacilo. Niti se to posve tvrdi, da je uzgoj djece uobšte tako zapušten, da bi se sva nada dalnjeg izobraženja posve izgubiti morala. Već mi je namjera samo to navesti, da ako se u napredak za uzgoj djece u dobrom sporazumku s učiteljem bolje neuznastoji, to ćemo još i nadalje medju evropejskimi narodi za mnogo godinah zaostati u izobraženosti.

Pravo rekavši : namjera mi je zahtievati za temelj naučenosti i više izobraženosti káćevni uzgoj, temeljito i brišljivo osnovan na vjerozakonu ! — Uzgojitelji nek vjeruju da ludo zahtievaju od učitelja da im djetetu početni (elementarni) uzgoj on ima podieliti. Ne, prijatelji ! To je vaša roditeljka i odgojiteljska dužnost, ako želite da vam djeca nezaostanu u naprednom podučavanju, koje je poglavita dužnost učiteljeva.

Na odgojitelje dakle spada krasna i sveta dužnost počelna razvoja, u djetetu, što jim ga je narav i srce roditeljsko dalo. Prvo i prvo je da zadobe povjerenje djeteta, ako žele da zavladaju nada djetetom, a to će postići ljubavju ; jer ljubav pobudjuje ljubav. Nu pritom oni moraju još znati održati ugled svoj i svoju vlast, kojom će savladjivati svaku djetecu nepokornost. S toga treba malo zapoviedati, a još manje zabranjivati ; jer svaka zabrana draži na presutapak.

Iz svega ovoga vidi se, da svaki, a navlastito čudoredni uzgoj s vjerozakonskoga gledišta smatrati moramo, ako hoćemo da ga u njegovom najvišem dostojanstvu shvatimo. Tim smatranjem pak uvidit ćemo, da vjerozakon i u slici odgojiteljevoj ponajglavnija točka biti mora. Jer tko hoće da iz čovječjega djeteta napravi Božje diete, taj treba da najprije sam bude ono, što od svega gojenca imati želi, t. j. da sam bude Božje diete. Mudrost, ljubav i moć, koja mudrost i ljubav otkriva ; te tri crte Božanstvene slike moraju dakle u uzgoju najprije bit izobražene, kako da ih i svomu gojencu predati izmogne.

Uvidivši dakle da porodica daje čovjeku prve osnove onoga, što se zove „vrlina“ i to dodajemo : da to čovjek crpi u porodici donde, dokle je, tako reći, na majčinom krilu. A odmah prvih godinah svog uzrasća čkvjek stupa u vanporodično društvo, dje mu izlaze pred oči razne slike društvenoga života. I kakva je slika onoga društva, u kome tko proživi prve godine svoga uzrasća, onako će u nekoliko biti slika i njegova života. Po ovom od većeg ili manjeg uticaja društva, od uticaja predpostavljjenih i podčinjenih, od uticaja svih ličnostih, s kojima čovjek obvezno ili neobvezno u dodir dolazi, zavisit će njegovo više pravstveno razviće i usavršenost.

Dakle i od aticaja okoline i okolnih ličnostih zavisit će ili da se kod čovjeka više-manje razvijui i utvrde sve gradjanske vrline, koje se svode na : ljubav k istini ; čuvstvo obiteljske svetinje ; oduševljenost za slobodu i pravicu ; poštovanje sebe ; poštovanje uzajamno ; poštovanje obće volje t. j. zakona ; nezavisan duh, kojim čovjek junački na suprot staje svim nezgodam i neprilikam, što nam ih u životu dosta ; spremnost na žrtvu za obću stvar ; uzajamnost

uslugah i čovječanska jednakost i bratstvo; — ili da se uništi i ona prva osnova tih vrлина i proizvede ono što se zove „hrđjav značaj,“ t. j. svojeljublje i slavičnost bez ikakvih zasluga, bezzaslušno i bezzakonito prisvajanje tuđe tečevine, tlačenje prava i slobode u drugoga; zloba i zavist blagostanja iskrnjega; muklo opadanje blišnjega svoga; podlost i bezstidno ulagivanje i pretvaranje.

Po ovom, što do sada rekoh porodica je prva pomoćnica u vršenju školskoga zadatka. Za njom dolazi društvo pojavljivano u raznih svojih oblicih. — Porodica (obitelj) je pozvana da ulieva u čovjeka prve osnove „gradjanskih vrлина;“ a društvo pojavljivano u raznih oblicih pozvano je da utvrdi i razvije u čovjeku te prve osnove i da ga odvodi sa sklizavih stranputica, kojimi se dolazi u propast. A škola? Škola, imajući čvrst oslon i podporu u porodici i inih društvenih oblicih, ustanovanih na osnovu umna razvitka i nabavku znanja podiže dalje sgrađu čovječjega blagostanja. T. j. škola, podpomognuta porodicom i drugim društvenim ustanovami razvija dalje sve sile čovječje. I tako dovodi čovjeka sobstvenomu zadovoljstvu, hasnovitā i sebi drugomu, — puštajući ga u praktični (tvorbeni) život.

Rekoh oprieda, da je čovjek sam sebi cilj i sredstvo i, da svako njegovo djelo neposredno il posredno ide njemu u korist.

Po tom je i svaki pojedinac čudoredno obvezan a i dužan da podiže i podpomaže ustanove, koje služe za umno i čudoredno razviće i usavršenje. Svaki je čudoredno pozvan i obvezan da po mogućnosti prineso svoj dio na žrtvenik obće sreće i napredka, jer u obćem napredku i u obćoj sreći ima svaki diela. Samo uzajamnom uslugom i zajedničkom podporom ustanovah nastojećih za obćim blagom može se računati na bolju budućnost. Sdruženom snagom pojedinaca, porodice, društva i škole razviti i utvrditi će se obća sviet, obće znanje i obća čudorednost. Uzajamnom uslugom i podporom, uzajamnim poštovanjem i ljudskom jednakostju učinić će se, da nebude ono :

Nepoštaju mladji starijega; — Neslušaju djeca roditelje;

Stariji su mladje pogazili, — Roditelji djecu ostavili!

„Nije dosta samo kazati : „na mladijih sviet ostaje!“
pa „mladje pogaziti“ i „djecu ostaviti!“ ako nismo radi, da :

Nepoštaju mladji starijega; — Neslušaju djeca roditeljah!

Nam je svim dužnost : da podižemo i podpomažemo ustanove, koje idu na blagostanje našo i naše mladeži. Dužnost, da nečekamo sve od same škole, neg učee mladež da tamo smieramo, kako će izmaći nesgodam, sazrijevati za blago porodice, društva i države. Da uzmogne odgovoriti svim zahtjevom i potrebam narodnim. Da može doista : „na mladijih sviet ostati,“ tē da i nam taj mladji sviet jednom rekne, kao što i mi svojim starim velimo :

Naši stari bise pa i preminuše,
Nakon sebe liepi spomen ostaviše
Za slavjansko radoći spasenje!

Etto, rodi moji! to je odgojiteljeva zadaća. Ona je dođuše težka, al ne zato, da se je plašimo i pod njom klone-mo, već da ju trudom i žrtvom cilju dovedemo. Radimo dakle, — radimo neumorno. Udružujmo svoje zajedničke sile na izvršenju ove zadaće i vidit ćemo uskore plodove svojih trudova, vidit ćemo, kako nam slobodno i sretno napreduje mila mladež naša, uz mladež inih prosviećenih narodah. Onda ćete se osvjedočiti i roditelji, i odgojitelji i učitelji, da su vam čedašca dostojna bunjevačko-šokačkog imena! Onda ćete se uvjeriti, da vam vaša gojenčad, djeca krvi i radosti vaše, svietlim obrazom izlaze pred sviet; svietlim obrazom u „kolo“ ujedinjene i prosviećene naše om-ladine, koja će joj bratsku ruku pružati i uzklikom ju pozdravljati kao potomke vitežkih Slavjanidah!

U Vukovaru, na Blažovo, 1873.

PRAZNO-VJERJE.

(od A. Kuzmiaka.)

Neima naroda pod suncem, u kojem nebi kakovo takovo praznovjerje vladalo, pa zvao se on naobražen ili nena-

obražen, živio u gradu ili na selu, samo ta je razlika medju njim, što jedan živahnije, drugi mlitavije uz nju prijanja, kako kojemu razvita mašta prošlost predstavlja.

Tko se želi otom osvjedočiti, neka pokuša stupiti u gradsku, kojeg zanatlije kuću, ili u selsku kolibicu, to će doista priznati, da jih mala razlika u tom luči. Tuj ti se priča o duhovih, zakopanih novcih, padanju zvjezda i bog zna očem sve ne; tamo opet o vila coprnica, (vještica) vukodlacih i. t. d kako je već gdje pohlepa čuvstvujuću savjest komu obhrvala.

Zalud tuj nauk crkve i škole, ukorenjeno teško bo izkrciti, tako rekuć u krv prešlo i nemoguće je uništiti. Zato pravo veli Seneka : Lahko je nježnu ćut plemeniti, al' je težka muka izćupati, što je snami uraslo i otvrdnulo.“ — Izvor praznovjerstva jest nedvojbeno, starih vremena pogan-sko bogošovje, nije dakle čudo, što toli bujno u puku vlada, dočim se znade, koliko je vjera kod svakog plemena, srcu prirasla, koja prem se više neizpovjeda, dapače odsudjuje, to ipak ustmenim predavanjem, prelazi od roda na rod, od plemena na pleme, od otea na sina, bilo to u gradu ili na selu, kako je već gdje komu duh mašte i mračnjakčeva razvi- jen, koj se poput noćne sieno nevaljalim odgojem i nečistom savještju poradja u srcu grešnika.

Neima čovjeka, koj se je istinito o moći praznovjer- stva osvjedočio, dočim ono jedino u bajanju grešnika podni- pošto u bitisanju živi. No, imado mnogo i mnogo takovih, koji su na svoju žalost izkusili, da sve to bajanje nije ništa drugo, nego čorbine čorbe čorba, prouzrokujuća mnogi put nepotrebnii strah, patnju, bol, dapače i istu smrt Za nauk praznovjerecem, a smijeh bistro umu, navesti ću jedan smjo- šan, no žali-bože istinit primjer, nebil mnogomu obraz po- rumenito, osetiv u srcu klicu praznovjerja, siliceg ga više vjerovati udesu i ništetnim stvarim, no svemogućnošću božjoj.

Pripovjedi mi najme zidar, radeći kod mene kako ga njeka prefrigana baka, tužećijoj se, na muhe, koje da mu ljeti goveda strašno izmrevare, naputi, da neka na „me- sopust“ (fašnik) pobere iz svih lonaca u kojih bude kuhao „mast“ pak neka šnjome u ljetno doba, kada budu muhe najviše dodijavale, namaže blaščetu vrat, pak eto vjere nje- zine, ako će ikoja muha živinče dodirnuti.

Tužan praznovjerić poslune lukavu baku, te namaže doista jedan petrovih dana, takovom mašču volovom svojim šije, koje je upravo pod natovarena kola upregnuo.

Nu što vidi iznabušen, kako sila božja muha, sasvih stranah sjeda na masne vratove bjedna maršete. Ubogo blašće nemogav so, trkom, ritanjem i mahanjem ljutih duš- manah osloboditi, skrene najednom sputa, nepazee na tovar, zaleti se u valovitu u blizini tekuću reku „Kupu,“ gdje u tinji čas nestane na žalost, al i nauk praznovjeriću u tamnih valovih vozećeg tovara.

Kamol' sreće, da se već jedan put opameti svaki, te ondje potraži ljek gdje doista je, a ne u bajalicah i vračari- cah, koje bi najprije pomogle sebi, da mogu, a ne drugomu, te koje ništa neznadu, nego varati, krasti, te čovjeka još u veći trošak i grozovitu pogibelj postaviti, negol bi to bilo, da se je tražilo ljeka tamo gdje zbilja je.

SVAŠTICE.

Brat Kuzman. Kuzman Halleo, štovani u Parizu ranarnik, radi vještine i ljubeznog ponašanja bijaše s naj- glasovitijim ljudima u savezu kao s Rousseau — (čitaj Ruso)-m, koga je on bilino oko Parlza poznavati učio i nje- gove sbirke uredjivao ostavi na jednoć g. 1754 svjet i obuće bjelu haljinu bosonogih kalugjorah.

Brat Kuzman nastavi ništamanje svoja liečenja, napo- se ubogo pomagati, pa dočim kao kalugjer za se u svemu obskrbljen bi, upotrebi on svoje slobodno vreme za izpro- siti podporu za ubogo i to od velikašah i bogatašah. On reče : Ja za se netrebam ništa; ako ja vami s mojim liečenjem pomoći mogu, a vi dajte ovim ubogim nesretni- kom (kojih je za sobom vazda vodio) pomozite.“

Redkomu njegovo liječenje za rukom ne podje. God. 1762. sagradi on jednu krému za uboge bolesnike, pa pomagaše im, kad su ozdravili, s novcem.

Taj Kuzman uz sve drugo mnogovrstno liječenje izrie zaoje do 1000 bolesnikom kamence mjehurne i to nemalo sve sretno.

On umrie g. 1781, pa svi nesretnici, koje je on spasio i pomogo, navaljivalisu na samostanska vrata, da ga mrtvog suznimi očima oplaču. Preveo M. N. M.

NOVINSKI GLASI.

— Nj. Veličanstvo pomilovalo je oskudicu trpeće Srimece i Virovitičane pak je blagoizvolelo uručiti gr. Pejačeviću Hrvatskom ministaru 10,000 fr. da ih obrati na pomoć tamošnji nevoljnikah. Sbog te oskudice je obustavljeno i poreza utiravanje.

— Peštanski Sabor primioje predloge ministarstva po kojimase umnožavaju porezne platje, da se može naknaditi manjak u državnoj blagajni.

— Kraljevinski odbori za Hrvatsku nagodbu izaslanici već i međusobno vičaju, dakle netrieba gubit nade: da će se i pogoditi.

— Ovih dana mal se nije šogorstvo bečkih niemacah pobrkalo. Ugarska osića od davna: da bečvani kako su u svoje gnjzdo savili svu trgovinu, tako bi radi bili prepričiti da ugarska nikako nesteće polog noveca, i da se neopravi put narodnoj banci. Al posriedovanjem Carskog Veličanstva utaložiše se valovi, i magjarskom ministaru poći će za rukom osnovati banku na pomoć obrta i trgovine.

— Čerkesima je omilila turska, sad se opet javljaju 200,000 da bi se rada priselili u Bugarsku zemlju, al Bugari zebu od njih. jerbo u onima što su se prije 10 godina usesili i u kuće po Bugari zidjane ponamijestjali i gorkim trudom ovih hranili, upoznali su skitalice i robie, koji stada i govede robe, na oči gled turskog redarstva, koje se neraduje ko jednoč naši persekutori javne sigurnosti. Bugarskim državnikom bi ipak savetovali: da se izmire sa čerkesi, jel ovi ako im i pojidu stoku, barem će im ostat zemlje: al ako na njihovu nesriću G. Keudellu kako god podje za rukom Visoku Portu sklonit: da u Bugarsku useli niemce, oviće im i zemljišta pojist, pa za Bugare neće drugo preostat, već da se izsele u cirkasiju.

— Žalosno bi bilo ako bi se obistinilo, što Reforma kaže: da ugarska nebi sa strane noveca igdi drugdje dobila van Berlina. A i tamo ni novčića nedadu, dok se valuta neuredi t. j. papiru nepodloži srebro: da nepotvaramo na papir da je novac, već samo znak noveca.

— Srbi kane Biograd slobodnom lukom očitovat, i prestolnicu u Kragujevcu podignit.

— Neka tko rekne da su turci u znanosti zaostali: Mustafa Assim paša očit govori: da će Srbske škole u Bosni u svoju upravu uzeti, sve učitelje koji se njemu nedopadaju u ime carske vlasti odtirat, pa druge iz Carigrada pozvat, i umjestit, a srbi neće imat druge brige, već samo da će ove morat platjat. To nepomaže ništa: što se kršćjani pozivaju na carske firmame, od koji se dobro znade: da pokrivaju sirotu raju proti nasilja, košto brani zaogrjnjeni burunčuk proti zime. Sila je u turskoj stara al to je novo: da se učitelji iz Carigrada dozivlju.

— Ugovor s kojim se tanceska oslobadja niemačko vojsko podpisan je 15 ožujka. Thriersuje pomagao g. Bismark Moltke i Arnim, Villim car teško se odlučio: da izda tvrdjavu Belfort, al mjesto ove će obsiesti Verdun. U ovom ugovoru krasno se zrci karakter niemački i franceski, ovi polažu silne novce prije dvie godine no što bi obvezani bili, a oni i posli izplaćena noveca 8 Rujna još dvie nedilje zaostaju. Gdje trieba novac u žep trpat, tamo niemačnecima srca. Onda on nepoznaje veledušnost, a baš mu se zamrači i pred pravdom.

— Niemački Car idje u Petrograd 27. Travnja, kuda će ga kao pozvani gosti pratit, GG. Bismarek i Moltke. Pruska diplomacia nadilazi svojom, umjetnostju i lutherane.

— Španjuleci su već udarili putem koji će ih dovest do petroleuma parižskog. U Kadixu zabranili su učiti vjeronauk u školi.

G A Z D A L U K.

Kunelići, (iliti pitomi zecevi) francezki, vrlo su tečna i probavljiva mesa. Zato ih za uzgoj u konjušnicah i inih štalah osobito priporučamo našem narodu. Osobito su nuždni danas, dje su i mesare i pijace vrlo poskupile. Kunac (kunlić, iliti takov francezki pitomi zec) vrlo je lako odhraniti, jer jede trave, svako bilje, gomolj i zrno. Kad ga slaninom nasrškana (iliti, ko što zlo našinci vele: našpikana) izpečeš, neuklanja se domaćoj pietlovini kokošetini, il dobro spravljenoj zečetini. Kunac je čestito divljače, i kad ga priugotoviš na način zečetine, nije ni pačetina bolja. Francezi osobito ljube sočna i izvrstna jela, pa je u njih udomaćili kunelići. A kraj toga kunčeva koža mnoge milijune unaša u Francezku. — Samo napried, rodi moji!

Roj čelah da ti neodleti kamogod na visoko drvo, okle ga možeš bit mnogimi ujedci a i pogibelju vratolomije snimati moraš, najbolje ćeš učiniti, ako u skladištu strojevah (makinalh) od 8 do 12 for. kupiš strcaljku za bašču, koja prska vodu 30—40 stopah u zrak. Onda u njenoj blizini staviš korpu, u koju se utječu čelo. Kad tako dva, tri, roja zaustaviš, izplaćena ti je štrcaljka, a njena voda dobro će doći škropljenju ljetna povrtja.

Lako ćeš baratati s volom, koj radi? Prvo i prvo velim ti, moj Šokče! da vol nije zato stvoren, da se dugim i teškim poslom napinje, il da naglo trči. U stražnjem potrbušju, ako mu hrana godi, vol rado deblja. Dugo treba dok se nasiti, a dugo opet dokle hranu prezvače (t. j. dok ju uzpreživa); jer vol, kako velimo, svakog obroka dvaputa jede. A k tomu on pri poslu nesnosi vručine. Zato 1-o treba da ga što kraće preko dan u jaram hvataš, a većinu mu vremena izmed posla pusti za ležaj i odmor, hranu i preživanje; 2-o valja da ide mirno i lagano, te i u laganom hodu da preživa; 3-će ljetom o podue pri sunčanoj žegi nek neradi, već mu za posao odabiraj ladovne sate dana, tim većma ako tečno jede i deblja; 4-o pri tegotnom radu podaj mu svakda po koju pregrošću zrna; a ako ti je ono u manjku ponudi mu prekuvane raži, il u vodi nabreknuta (nabubrena) graška koju šaku; i, 5-o pri oranju nastoj, da menjaš volove; sad dešnjaka oprogni na lievo, sad ljevaka na desno. A budi uvjeren, oraču! da ćeš uprav toliko tom promjenom volovah uzorati, koliko bi uzoro, ako bi ti Bimba na desno a Zekonja na lievo plug teglio. Blaž.

TRGOVINA I OBRTNOST.

CINA RANE. Budimpešta 15. Ožuj. Žito ban. 81 fn. 6 f. 85—90 n. 86 fn. 7 fr. 50—55 n. tisans. 81 fn. 6 fr. 90—95 n. 86 fn. 7 fr. 60—65 n. Budimpešt 81 fn. 6 f. 85—90 n. 86 fn. 7 fr. 60—65 n. Stolnobiogr. 81 fn. 6 fr. 90—95 n. 86 fn. 7 fr. 90 n. 8 f. — R.ž 78—80 fn. 4 fr. 25—30 n. — Jočam 66—68 fn. 2 fr. 85—90 n. — Zob 45—48 fn. 1 fr. 65—75 n. — Kukuruz banat. 80 fn. 3 fr. 50—55 n. — Proja 82 fn. 2 fr. 80 n. —3 fr. car. mž.

Novac. Dukat. 5 fr. 14—15 n. 20 frank 8 fr. 74—76 nov.

Visina vode dunavske.

Budimpešta 31-og Ožujka: 7' 5" nad 0. opada.

Požun 31-og Ožujka: 4' 0" nad 0. "

Vrieme: liepo, al je hladno triebalo bi kišo.

Poruke uredništva.

Baja. G. G. P. Noće izostat. — Futlak. Radostan nam je pojav.